

Plan van aanpak jeugdparticipatie

Inleiding

Ervaringskennis en jeugdparticipatie

Jongerenparticipatie valt onder ervaringskennis. Ervaringskennis helpt professionals en beleidsmakers om hun werk en beleid te verbeteren. Zo kunnen ze beter aansluiten bij de wensen en behoeften van jeugdigen. Ook kunnen jeugdigen meedenken en praten over onderwerpen die hen aangaan: jeugdparticipatie. Dat draagt bij aan een positieve ontwikkeling van jeugdigen. Ook zien en beleven jeugdigen de maatschappij op eigen wijze en hebben zij creatieve ideeën.

Wettelijke verplichting

Kinderen en jongeren hebben het recht om mee te praten over onderwerpen die hun leven aangaan. Dit staat in artikel 12 in het VN-Verdrag van de Rechten van het Kind. Dit artikel wordt het minst nageleefd van alle artikelen in de meer dan 190 landen waarin dit verdrag van kracht is. Structurele en gelijkwaardige samenwerking tussen besluitvormers en jeugdigen is nog niet vanzelfsprekend.

Aansluiting op het beleid

Op 13 juli 2023 is de motie 'kinderen en jongeren betrekken in de politiek' unaniem aangenomen in de gemeenteraad van de gemeente Vught. Ook valt jeugdparticipatie onder de tien beschermende factoren die het NJi heeft opgesteld (kansen voor betrokkenheid) en is jeugdparticipatie binnen het thema 'sociaal gedrag' een van de thema's waar de gemeente Vught op in wil zetten binnen het preventief jeugdbeleid.

De rol van gemeenten bij jeugdparticipatie

Jeugdigen vormen de toekomst van een gemeente. Volgens het NJi luister je met jeugdparticipatie naar jeugdigen, geef je hen een stem en werk je samen aan duurzame oplossingen. Gemeenten hebben een belangrijke rol om jeugdigen te betrekken bij de samenleving. Als besluitvormers en jeugdigen het beleid samen vormgeven, worden oplossingen innovatiever en duurzamer en voelt iedereen zich nu én later betrokken. Het zorgt ervoor dat beleid van een gemeente beter aansluit bij de leefwereld van jeugdigen. Als jeugdigen kunnen meebeslissen erkent dit een van de meest basale behoeften van kinderen: inspraak en invloed uitoefenen. Het is volgens het NJi een essentieel onderdeel van positieve ontwikkeling waarin de gemeente een rol kan spelen.

Relevante vragen

Welke vragen zijn relevant?

Als je als gemeente aan de slag wil met jeugdparticipatie zijn er verschillende vragen die eerst beantwoord moeten worden. Wat is er in het verleden gedaan aan jeugdparticipatie? Hoe bereik je jeugdigen het best? Welke vormen van jeugdparticipatie zijn er? Zitten de jeugd in Vught hier op te wachten? Welke vormen van jeugdparticipatie passen het beste bij Vught? Over welke leeftijden gaat jeugdparticipatie? Hier proberen we antwoord op te geven. Dit doen we op basis van eigen ervaringen en de handreiking duurzame jongerenparticipatie van NJi

Wat is er in het verleden gedaan aan jeugdparticipatie?

Zoals in de motie gezegd zijn er in het verleden diverse pogingen ondernomen om jeugdparticipatie een plek te geven in Vught en om jeugdigen te betrekken bij de politiek en maatschappelijke onderwerpen. Jeugdigen worden sowieso reeds betrokken bij voor hen actueel en relevant beleid. In 2022 en 2023 zijn jeugdigen onder andere betrokken bij de Omgevingsvisie en het preventief jeugdbeleid. Ook hebben jeugdigen met elkaar in een

jongerentalentenprogramma (14 tot en met 21 jaar) nagedacht over verschillende thema's en is een symposium georganiseerd. In de KinderDenkTank van Huis73 leggen we kinderen (6 tot en met 12 jaar) uit wat een gemeente doet en hebben jeugdigen meegedacht over voor de jeugdigen én gemeente interessante thema's. Een aantal jaar geleden hebben tevens pizza-overleggen en jongerenraden plaatsgevonden.

Ook onze partners zijn reeds bezig met jeugdparticipatie. Ambulant jongerenwerkers gaan de straat op en vragen jongeren hoe ze tegen actuele ontwikkelingen aankijken en koppelen dit waar nodig terug. Het jongerenwerk organiseert samen met jongeren activiteiten waar de jongeren behoefte aan hebben. Vaak bij Elzenburg. Ook scholen en kinderopvangorganisaties proberen jongeren te betrekken. Daar hebben zij hun eigen methodes voor. Huis73 werkt veel samen met jeugdigen en organiseert kinderdenktanks. MOVE en Plaza Cultura bepalen hun aanbod aan de hand van de behoeften van jeugdigen. Jeugdzorginstellingen werken met cliëntenraden.

Hoe bereik je jeugdigen het best?

Het NJi stelt dat 'de jongere' niet bestaat. Te vaak worden dezelfde jongeren betrokken bij inspraak op gemeentelijk niveau. Geadviseerd wordt om jongereninspraak inclusief te maken. Plaats jongeren niet meteen in hokjes van 'actief' en 'moeilijk bereikbaar'. Het is belangrijk om verschillende jongeren te spreken om verschillende behoeften te begrijpen. Zoek dus juist ook jongeren op die normaal niet worden bereikt of actief meepraten in de gemeente. En werk samen met maatschappelijke organisaties. Gebruik bestaande organisaties (Jongerenwerk, Elzenburg, MOVE, Huis73, Plaza Cultura, onderwijs, kinderopvang, Wegwijs+, sportverenigingen) om zoveel mogelijk diverse jongeren te bereiken. Het advies is om naar allerlei plekken in de gemeente te gaan waar ze aanwezig zijn, zowel online als offline.

Daarnaast werkt kruisbestuiving het best om jeugdigen te bereiken. De jeugd beïnvloed elkaar. Laat jeugdigen elkaar enthousiasmeren en ondersteunen. Vraag met wie ze verbonden zijn zodat zij hun eigen netwerk kunnen inschakelen. Andersom kan dat natuurlijk ook: eerst bepalen welke hulpvragen de gemeente heeft en dan kijken welke jongeren daarover mee kunnen en willen denken. De keuze voor de onderwerpen hebben ook invloed op hoe je de jongeren betreft in het proces. Sommige jongeren vinden het leuk om mee te denken en willen zo vroeg mogelijk het proces meebepalen. Anderen gaan liever aan de slag en willen iets doen.

Welke vormen van jeugdparticipatie zijn er?

Verschillende gemeenten in Nederland werken met jeugdparticipatie. Het wordt aangeraden om jeugdparticipatie te koppelen aan de maatschappelijke diensttijd (MDT). Dit is een intensievere variant op de maatschappelijk stage. In de motie zijn voorbeelden in 's-Hertogenbosch en Gemert-Bakel genoemd. Wat we nu sowieso al doen is jeugdigen betrekken bij beleid wat voor hen actueel en relevant is. Dit is niet geformaliseerd, verschillende gemeenten hebben dit wel gedaan. De meest gebruikte vormen in Nederland zijn via jongerenraden of jongerenambassadeurs¹:

- Een jongerenraad is een groep jongeren die zich vrijwillig inzet voor de belangen van hun leeftijdsgenoten in de gemeente. Deze raden zijn vaak opgericht door gemeenten en bestaan uit jongeren tussen 12 en 25 jaar oud. Het doel van een jongerenraad is de lokale stem van jongeren te laten horen. En hen te betrekken bij beleid dat hen aangaat. Een jongerenraad adviseert de gemeente gevraagd en ongevraagd over allerlei thema's die actueel zijn. Ook is een jongerenraad een middel om jongeren meer inspraak te geven in

¹ Er zijn verschillende termen voor ongeveer hetzelfde principe. We kiezen er nu voor om alleen de jongerenraden en jongerenambassadeurs te benoemen, wetende dat er ook andere vormen of soortgelijke vormen met andere namen zijn.

de beslissingen van de gemeente. Meer informatie over een jongerenraad via:
<https://www.nji.nl/ervaringskennis/jongerenraden-bij-gemeenten>

- Jongerenambassadeurs weten wat jongeren bezig houdt, zijn jongerenexpert en zorgen ervoor dat er niet over maar mét jongeren wordt gepraat. Ze zijn vaak tussen 12 en 30 jaar oud en hebben trainingen gevolgd om dit werk te kunnen doen. De meeste gemeenten die werken met jongerenambassadeurs hebben meerdere jongerenambassadeurs aan zich gebonden. Meer informatie over jongerenambassadeurs via: <https://www.nji.nl/ervaringskennis/waar-kun-jij-je-stem-laten-horen/jongerenambassadeurs>

Zit de jeugd in Vught op jeugdparticipatie te wachten?

In schooljaar 2021/2022 is er een uitvraag gedaan door een jongerenambassadeur vanuit de MDT. Er is een enquête afgenomen onder 350 jongeren van het Maurick College. Uit die enquête bleek dat er animo is onder jongeren om te participeren. Van de 350 jongeren gaven 90 jongeren aan mee te willen denken over de besluitvorming in Vught. Uit deze enquête bleek ook dat eerdere pogingen zijn gestrand omdat jongeren onvoldoende bereikt en vastgehouden werden om te participeren.

Over welke leeftijden gaat jeugdparticipatie?

Het jeugdbeleid gaat over alle jeugdigen tot en met 27 jaar. Dit is een brede doelgroep met verschillende leeftijdscategorieën. Het is zaak om de juiste aanpak te hanteren bij de verschillende leeftijdscategorieën. Elke leeftijdscategorie vergt immers een andere, specifieke aanpak. Verschillende leeftijdscategorieën kunnen op verschillende wijzen van meerwaarde zijn bij jeugdparticipatie. Op dit moment is nog niet afgebakend op welke leeftijden de gemeente zich richt bij jeugdparticipatie. Dit dient nog inzichtelijk gemaakt te worden.

Wat gaan we doen?

Zoals gezegd zijn er in het verleden diverse pogingen ondernomen om jeugdparticipatie een plek te geven in Vught. Op basis van bovenstaande is het onduidelijk welke vorm van jeugdparticipatie het beste bij Vught past. Daarom zijn we momenteel bezig om dit uit te zoeken én hoe we dit goed kunnen bestendigen. Dit doen we op de volgende manieren:

- we zijn met jeugd en jongeren in gesprek over welke vormen van jeugdparticipatie het beste zouden passen in Vught en of zij hier een rol voor zichzelf weggelegd zien;
- we zijn in gesprek met gemeentelijke partners om input mee te geven en te verkennen wie er welke rol kan spelen;
- we zijn met andere gemeenten in gesprek hoe we jeugdparticipatie bestuurlijk, ambtelijk, organisatorisch, financieel en duurzaam kunnen bestendigen;
- we raadplegen externe partijen die zich gespecialiseerd hebben in jeugdparticipatie.

Uiterlijk Q1 2024 volgt een raadsinformatiebrief met de bevindingen en het vervolg rondom jeugdparticipatie. Het streven is om bij de Model European Parliament (MEP) jeugdconferentie die in april wordt gehouden in de gemeente Vught de aftrap te geven aan jeugdparticipatie. Hiermee hopen we uitvoering te geven aan de aangenomen motie.